

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 25.

Lørdagen den 23de Juni 1860.

4de Marg.

Indhold.

Indberetning til Departementet for det Indre om Lister og Mandals Amts Landbrugsstoles Virksomhed fra den 14de April 1859 til den 14de April 1860. — Amerika. — Inden- og udenlandske Esterreintinger.

Indberetning til Departementet for det Indre om Lister og Mandals Amts Landbrugsstoles Virksomhed fra 14de April 1859 til 14de April 1860.

(Uddrag.)

Ligesom forrige Aar tog Undervisningen sin Begyndelse saasnart Eleverne vare samlede, og den fortsattes hele Aaret igjennem — kun afbrudt omtrent fire Uger i den travleste Høstning. I Sommermaanederne undervistes Eleverne theoretisk i den bestemte Tid, fra Klokken 6 til 7 om Morgenen, men fra Oktober af begyndte jeg ligesom det foregaaende Aar — foruden de bestemte Morgentimer fra 7 til 9 — at give 1½ a 2 Aftentimer daglig i de fem Dage i Ugen. Jeg har al Grund til at være tilfreds med Elevernes Flid i Skoletimerne, og det er mig kjært at kunne sige, at den Opmærksomhed og Iver, hørmød de have fulgt Undervisningen ikke alene har lettet mig Arbeidet, men ogsaa gjort mig dette til en Fornøielse.

Grad Skolens praktiske Virksomhed angaar, da ere de i forrige Aar paabegyndte større Arbejder som Grøfitegravning og Draining, Opbrydning og Opførelse af Gjerder, dels fuldførte, dels fortsatte. Ombygningen af Høset, Faarehuset og Svinehuset, hvori Eleverne tilbøds deltog, medtog en stor Del af Sommeren, og derved blev flere større Arbejder, som skulde være udførte, opsatte eller ikke fuldførte. Jeg har for Dverbestyrelsen for yret mig om Ønskeligheden af 12 Elevers Optagelse ved Skolen, da det er umuligt at kunne faa udført endog de nødvendige Arbejder med de 8, som nu ere, og Meningen er dog vistnok den, at Gaarden skal kunne drives, om ikke opdyrkes, af Eleverne. Husmændenes Frigivelse for Migtarbeidet, som jeg fandt hensigtsmæssig for Elevernes Skyld, har end mere gjort det ønskeligt, at disses Antal forøges. Saasnart Amtsformandskabet samles, skal jeg tage mig den Frihed at indsende et For-

slag angaaende denne Sag i det Haab, at dette Ønske bliver opfyldt.

Den sørgelige Sommer og Høst i 1859, der gjorde Landmandens Bestræbelser saa godt som til Intet, virkede i enhver Retning forværrelig paa denne Eiendom, som ligger netop i det Strog af Landet, der især led af Torken. Mange Marker vare saaledes næsten aldeles forbrændte i Juli, og det Græs, som vorede efter Regnsalbet i August, var kort og tyndt; Høavlingen blev derfor omtrent den halve af et Middelsaars og Kvaliteten ikke den bedste, da meget Hø blev saa udyastet af den Mængde Regn, som faldt efter Slaatten. Rodfrugtaavlingen mislykkedes aldeles, hvorimod Poteterne slog ganske godt til. Vinterruggen lykkedes nogenlunde, men Vinterhveden og Baarsæden, naar undtages Sommerhveden, mislykkedes ganske. Den knappe Høavling gjorde det naturligtvis nødvendigt at indskrænke Besætningen, og den strenge Vinter, der kom saa aldeles uventet, gjorde det yderst vanskeligt selv med den største Forsigtighed at slippe nogenlunde igjennem. Her paa disse Kanter er man saa lidet vant til strenge Vintre, og Sneen ligger sjelden i flere Dage paa Lister, saaledes kunne Faarene søge sin Næring i den største Del af Vinteren, og da dette ikke blev Tilfældet iaar, blev man nødt til at give en stor Del af Foderet op paa Faarene, hvorved de andre Kreaturer blev afnappede.

I Smedfærværkstedet og i Smedien er der forarbejdet en Del nye Redskaber, som en Høpeploug, en Undergrundsploug, to Rabbeharver, en Hestertøve ic., ligesom de gamle Redskaber forbedredes og istandsattes.

Med Elevernes Opførelse har jeg al Grund til at være meget tilfreds, og vistnok hænder det sjelden, at samtlige paa engang uderamnerede Elever have gjort sig værdige til Karakteren „Udmærket“ for Opførelse. Ganske det Samme kan jeg ikke sige om Fliden i Arbejdsstunden, den kunde have været bedre.

Examen afholdtes den 27de Marts og overvares af en hel Del af Omegnens Bønder. Eleverne Peder Nordhassel, Andreas Sørensen Gill og Ole Olsen Bergsager uderamneredes som særdige fra Skolen.

Af den Lyst, som i de sidste Aar er paakommen de unge Mennesker til at indtræde paa

Landbrugsskolen, maa jeg tro, at Sandfen for et bedre Jordbrug er vaagnet.

Huseby den 18de April 1860.

Erhødigst

Ditt o.

Amerika.

Svor skal Nordboen nu fordelagtigt nedsette sig i denne Verdensdel.

(Fortsettelse fra No. 24.)

Alle de eldre Nybyggere vi traf paa denne Dags Kjøretur, beklagede sig over dette Aars Misvekkelse paa Hveden; Maizen derimod var ganske god. En af Mendene havde for to Aar siden nedsat sig her paa et godt Strog, hvor han betalte $1\frac{1}{2}$ Spd. pr. Maal og nu tilbød han os sin Jord med de gjorte „Forbedringer“, det vil sige Hus og et lille Jndeluffe, som han havde gjort, for $3\frac{1}{2}$ Spd. Maalet. Jorden laa et godt Stykke fra Jernbanestationen.

I Pana gjorde jeg atter et Ophold; det ligger omtrent $4\frac{1}{2}$ Mil sydligere og er sat i Forbindelse med et Jernbanenet, som fører hen til Mississippiligeoverfor St. Louis. Fra dette Punkt af bereiste jeg Omegnen paa en Strekning af en 8—10 Mil og traf i mange Egne nesten aldeles urørt Preriland. Hist og her ser man uindgjerdede Kornmarker og undertiden Begyndelsen til en By. Den hele Egn følger sig gjerne smukt med spredte Skovgrupper; Jordsmonnet er sortagtigt og hviler paa et graat Underlag. Beliggenheden forekom mig at vere meget god, og der er Samferdsel baade med St. Louis og med Chicago. En Fransmand, som eier en Sukkerplantage i Louisiana, har for tre Aar siden kjøbt en betydelig Strekning i denne Egn, omtrent 100,000 Maal, for $2\frac{1}{2}$ Spd. Maalet og holder nu paa med at bebygge den med en Koloni af Fransmend fra Kanada. Der forke Aar bragte han 400 derben, og nesten ligesaamange Aaret efter. Han selger dem Jorden i smaa Parceller til omtrent $3\frac{1}{2}$ Spd. Maalet, og man siger at Kolonien har Udfigt til at lykkes. Forskjellen mellem Kjøbes og Selgeprisen er ikke ren Fortjeneste, thi han paadrager sig adskillige Udgifter ved at sette Nybyggerne i Bet.

Fra Pana tog jeg paa Jernbanen til Centralia, en Station ved Mississippil. Her forener Hovedlinien af Centralbanen i Illinois sig med Sidebanen til Chicago, og herfra er der benved 16 Mile til Miniens sydlige Endepunkt ved Cai o. Omegnen bestaar af den i det sydlige Illinois almindelige graa Prerijord, som berer den smukkeste hvide Hvede i hele Landet, men ikke giver saa mange Fuld Mais eller Havre som den ovenfor stildrede sorte Preri. Alligevel er det en fortrinlig Frugtegn og Klimaet begunstiger Dyrtningen af Tobak, Vin, ja endog saa Silke, hvilken sidste Industri dog ikke har gjort uogen Frem-

gang. Af Tobak avles der nesten 1 Million Dd. om Aaret, og Frugtavlen anslaaes til en Verdi af henimod 1 Million Spd.

Desuden har hele denne Egn paa en Strekning af en 6—7 Mil et Underlag af verdifulde Mineraler, som inden kort Tid vil faa betydelig Verdi. Her findes baade Kalksten, Marmor, Sandsten, Jlsfer, Skifer, Jern og Stenful.

Denne Egns lange Afstand fra det store Kornmarked i Chicago — henimod 47 Mile — har hidtil sinket dens Bebyggelse. Men den har en heldig Beliggenhed som Opland for Byerne ved Mississippil og har nærmere til Havet end Chicago. Naar Jernbanen bliver lagt lige til New-Orleans, hvilket ventelig sker i Løbet af indeverende Aar, vil det sydlige Illinois kun have en Vællængde af 80—90 Mile til Handelsstribene ved New-Orleans, altsaa kun lidt over den halve Afstand mellem Chicago og Atlanterhavet. Faar nu tillige Amerika fri Handel paa Kuba, hvor der avles lidt eller ingen Hvede — og hvertil stiger Udfigterne Aar for Aar — saa vil Markedet i Havana faa sin Hovedtilførsel af Hvedemel fra det sydlige Illinois. Disse Omstændigheder er det vel værd at tage i Betragtning, naar man vil anstille en Sammenligning mellem Forholdene i de forskjellige Dele af Staten.

Fra Centralia kjørte jeg ind i Landet, forst et Par Mile sydpaa og derefter 4—5 Mile nordpaa. Der er en betydelig Forskjel mellem Landets Udseende naar man beser det paa deene Maade og naar man nøies med at fare igjennem det paa en Jernbane. En Fremmed vilde let finde det meget ensformigt og fladt, medens det i Virkeligheden er temmelig bakket; ja jeg er meget tilbøielig til at antage, at naar hele Landet bliver helt optaget, alle Jorder indgjerdede og der bliver plantet en hel Del, saa vil Egnen aldeles tabe sit prerigtige Udseende og komme til at ligne et almindeligt, frugtbart og velbyrket Landskab. Der og skovløs kan Prerien ikke kaldes i denne Egn. Langsmed de Jndsenninger, som de forskjellige Elve og Strømme har skaaet, finder man altid Skov. Haffespetter, Prerithons og Snepper ser man i Mengde. Valnødtreet berer meget godt. Ahorntræet giver Sukker, og i Skovene nerer Svinene sig af Eg- og Bøgenødder. Vælene er kun Hjulspor henover Prerien og forandres idelig, thi Nybyggeren gjerder hvor hans Markskjel gaar — om det saa er tværover Vælen. Den Reisende maa da selv kjøre op et nyt Spor. Overalt ved Hufene ser man Frugthaver især af Jerskentrer. En Landmand, som havde boet her i ni Aar, fortalte mig, at han med sin Familie drev en 320 Maal Jord og i Gjennemsnit avlede fra 5 Kvarter til $1\frac{1}{2}$ Dd. paa Maalet af Hvede og $2\frac{1}{2}$ Dd. af Mais. Han havde Udfigt til at faa fedet 40 Svin, som vilde koste 9 Spd. Stykket. Af simple Merinosfaar havde han en Flok, som var i temmelig daarlig Stand. Men Storfeet paa denne Preri var stort og godt i Stand; Etindene var fortreffelige. Trears Stude, som er store og i god

Stand til at sette ind og fede, anslaaes her kun til 18 Spd. Stykket.

Jeg maa nu bede Leseren følge med mig tilbage i nordostlig Retning paa Sidebanen til Chicago. Paa denne Kant har vi endnu en Strekning af omtrent 40 Mile at overfare. Indtil henved en 13—14 Mile nordfor Centra-lia frembyder Prerien det samme graa Jordsmøn, som jeg nys har beskrevet; det indeholder mere Kalksjord end den sorte Preri og egner sig folgelig bedre for Vinterhvede, ikke fuldt saa godt for Mais, endnu mindre for Havre og Poteter. Egnen er mere malerisk og skovrig, men derhos i Nærheden af Elvedragene mere udsat for Koldfeber og Sumpfeber.

Jeg traf en Grundeier fra Kentucky, som for to Aar siden havde kjøbt 20,000 Maal her i Egnen for omtrent 3 Drl Maalet. Han har begyndt at forbedre Jorden paa den Maade, at han bryder den til Hvede og derpaa legger den ud med „Blaagres.“ Hans Plan er snarest mulig at faa godt Gresland, og alle Kentuckyere synes at forgude det blaa Gres fra Kentucky; alligevel kan det ikke maale sig med Havnegangene paa de bedste Kalkjorder i England, hvad enten nu Feilen ligger i Gresset selv, i Klimaet, eller i Kentucky's Jordbund; thi han tilskod, at der af det allerbedste Blaagres behøvedes 8 Maal til at fede en treaars Stud af Korthorns-Racen paa. Han venter at gjøre deene Eiendom indbringende ved at bruge den aabne Preri til Haven for Kreaturerne i de tre fire bedste Maaneder, og derefter at føde dem paa kunstig Eng paa de indhegnede Jorder, naar det vilde Gres bliver for grovt og stridt i Efteraaret. Som Kvegholder i Kentucky havde han fundet betydelig Fordel ved at indføre foredlede Kreaturer fra England, og efter hans Erfaring blev paa samme Land en treaars Stud af Korthorns-Racen ligesaa stor som en femaars Stud af den ikke foredlede Landrace og blev tillige finere i Kjødet.

Farina er en ny Station omgivet af den smukke graa Preri. Skjønt der kun er saa Huse, findes der dog en betydelig Mengde Nybyggere i denne Egn, hvor Stationen snart vil danne Midtpunktet. Stationsmesteren her, en driftig og forstandig, ung Mand, havde just i de Dage aabnet et Udsalg, hvori fandtes betydelig Dplag af alle Slags Husholdningsforudenheder for Landet, og han kunde allerede selge for 36 Spd. om Dagen. Han var beredt paa at handle med alle mulige Gjenstande og paa enhver optenklig Maade. Hvede tog han i Bytte for fint Kled, Høsfelnødder for Lys, Ubler for Baand; man kunde ikke bringe ham den Ting, han ikke vilde give noget for gennem Tuffhandelen. Her i Vesten kan nok Altting blive affat, saa indgroet er „Handelsaanden“ hos Befolkningen. Paa alle Stationer treffer man en stor Fjleebod, hvor der staar trykt mee store Vogtaver: „Kontant Betaling for Hvede.“ Alle Stationer faar pr. Telegraf daglig Underretning om Torvepriserne i Chicago, og der er ingen Banstelligheder ved at ordne Betalingen med Fradrag af Transport-

omkostninger, Risiko og Fortjeneste. Dette Aar staar Hveden fra den sydlige Del af Prerien i dobbelt saa høi Pris som den fra de nordlige Muldjorder.

Fra Farina tog jeg paa Jernbanen til Urbana 14 Mile længere mod Nord; Egnen jeg kom igjennem, lignede den, som jeg allerede har beskrevet ved Pana og Decatur, og Jorden var omtrent den samme. Byen Urbana ligger midt paa en smukt bølgende, fortumuldet Preri med en sammenhengende Tommerskov paa omkring 24000 Maal til Baggrund. To Dage anvendte jeg paa en Rejoretur i Omegnen, hvorved jeg fik se Prerien i en Omkreds af 3—4 Mile. Alle Landmænd som havde havt Hvede, klagede over det Tab de i dette Aar havde lidt ved Misvæst, og adskillige store Grundeiere, som ikke var fødte Landmænd, havde i den Grad ladet sig fremme af den fejlslagne Høst, at de aldeles opgav at saa Hvede. En Mand fortalte mig om Ferstenavl som et fordelagtigt Foretagende og sagde, at han paa sine Jorder havde drevet det til at høste 325 Ddr. pr. Maal. Dog var dette Forsøg kun anstillet efter en liden Maaleffekt.

Vi hørte en Mills Vet videre gjennem det høje Prerigres og kom til en Eiendom, som tilhørte en Mand, der er bekjendt i Illinois for sit betydelige Kveghold. Han eier mange Tusinde Maal og har havt et saadant Held med sit Dpdræt, at han engang har kunnet levere en Drift paa 100 Stykker i Chicago, af hvilke hvert enkelt i Gjennemsnit veiede 2300 Pd. Jeg hørte ud paa hans Jorder og kom over en indhegnet Mark paa over 10,000 Maal, som dels var naturligt Prerigres, dels var besaaet med Gres, medens et Stykke laa med Hvedestub og et andet endnu havde Hveden staaende paa Roden, fordi den blev betragtet som aldeles verdiløs. Vi hørte en Stund frem og tilbage paa denne uhyre Mark med Dpsynsmanden selv til Betviser og saa forgyves efter en Hjord paa 250 Stykker, indtil vi langt om lunge uventet traf dem allesammen liggende i det høje Gres, som fuldkommen stjalte dem, til vi var tet ved dem. De var alle smukke Dyr: de reiste sig langsomt og strakte og stikkede sig i Mag; 100 af dem var fireaars Stude af betydelig Vægt og fede nok til at slagtes. Dog antog man, at det vilde betale sig at fede dem endnu længere, og Eieren havde istunde at fodre hele Driften Vinteren igjennem med Mais. Kreaturerne fodres paa Ageren, hvor Kornet er bleven meiet og de faar denne i Straaet, saa at de treder den ned og tilsyneladende spilder meget; dog gaar der intet tilspilte, da man følger den Regel at fede to Svin sammen med hver Stud, og man regner ikke mindre end 26 Ddr. som passende Foder for en Stud med to Svin. Den hele Bedrift gaar meget simpelt for sig, saa en Mand kan passe 100 Stude og 200 Svin; men han har heller ikke andet at gjøre end at sprede Høbene, saa Kveget kan komme til Kornet, og regelmæssigt at forsyne Kreaturerne med Salt. Paa dette Sted, som ligger et Stykke fra Jernbanen, kan

man regne Kornet paa Marken til en Verdt af lidt over 80 p Londen, og til denne Pris finder man Fordel ved denne Bedrift.

Jeg vedblev at kjøre videre paa Prerien, som for største Delen laa ubrudt og ubeboet. Der var ingen Forskel at se paa Jordsmøttet, som er ganske mærkverdigt ensartet; den eneste Afveksling var, at enkelte Partier var fladere end andre og folgelig mere udsatte for at tage Skade i vaade Aaringer, da Jorden ikke har Fald nok til at holde sig frit for staaende Vand.

Det var en bitterlig kold Dag midt i Oktober, koldere end jeg havde prøvet Høstwinden hjemme, og vi var glade ved at slippe ud fra den aabne Preri ind i Le af Stovstrekningerne.

En Mils Vej længere mod Vest traf vi en Glendbim, som tilhørte en Mand fra Kentucky. I Forening med sin Broder havde han kjøbt 32,000 Maal smukt jerntbløgende Preriland, som han nu holdt paa at opdyrke. De havde tilsaat 3200 Maal med Hvede, men den sidste Høst var fladet feil, idet den kun havde givet lidt over 3 Skjæpper paa Maalet; Majsien gav derimod taalelig godt Udbytte. Han arbejder nu af al Magt paa at faa lagt igjen sine Jorder med Blaagres, Timotei og Klover, undtagen en 4000 Maal, hvorpaa han vil dyrke Majs til at fede Kreaturer med. Han haaber da at blive istand til at selge 1000 Stykker Slagt om Aaret og lykkes dette hain, saa har han gjort en meget fordelagtig Handel. Blaagres hører jeg overalt omtale som bedst passende for Prerijord. Under tiden saar man det lige paa Prerien efterat Gresset er afbrændt, og Jorden godt gennemharvet. Dette gaar undertiden godt, men man foretrekker dog den Fremgangsmaade at bryde op Prerien og lægge den igjen med Gressfrø efter et Par Kornafgrøder. Man har anstillet meget heldige Forsøg med at dyrke Turnips. De, som ere laaede i Hvedestubben, uden Gjødsel, har nu en Vægt af 2 til 3 P. Her er store Strekninger at faa tilkjøbs for fra imellem 2 og 3 Sp. Maalet.

Ved Urbana benyttede jeg atter Jernbanen og tog en halv Snes Mile længere nordpaa til Stationen ved Onarga, en By, som er i Opkomst og ligger paa en smuk Preri, der ser ud som oversaaet med nette toelages Huse. Jeg besøgte adskillige Nybyggere, som nylig havde nedsat sig i Omegnen; det var i Regelen Mand uden foregaaende Erfaring i Landlivet og uden noget som helst praktisk Kendskab til Enkelthederne ved Landvesenet; alle disse Personer havde rent tabt Modet over den feilsagne Hvedehøst. Andre derimod, som vare opfodte ved Landvesenet og forstod sig paa deres Ting, havde godt Haab og anvendte alt Muligt for at sikre sig et bedre Udsald. Den Første, vi besøgte, var en Kveger fra de østlige Stater, ret en forstandig og praktisk Mand, som forstod sine Ting fra Grunden af. Han har havt ligesaa meget Uheld med sin Avling som de Andre, men han ved, at ugunstige Aaringer hører med til den Aflyt, som Landmanden i alle Lande maa vere mere eller

mindre belavet paa. Hans Besætning bestaar af 38 Melkesjøer, og al Melken ystes. Paa Gaarden kan han selge sin Ost for 9 Sp. 2 Ort pr. Centner. Efter hans Erfaring giver det naturlige Prerigræs rigelig Melk indtil September Maaned. Medens Havnen er god har han to P. Ost om Dagen af hver Ko; og om Vinteren er det meget billigt at fodre Kveget med Prerihø. Han venter at forbedre sin Besætning og at forøge sin Indtægt betydeligt ved at blive ved som han har begyndt, nemlig med at sørge for saftigt Foder i Høsten og Foraaret.

I dette Distrikt hever Prerien sig ofte til afrundede Høider, som vel er mere maleriske end den langstrakte, jevne Bølgeform paa det saakaldte „smukke Preriland“ men ikke saa frugtbare. Jordsmøttet er langt mere sandet. Her findes adskillige ariessige Bronde; en af dem saa jeg, som fra en Dybde af 122 Fod sendte en tyk Straale op igennem et 4 Tommers Rør. Vandet smagte af Jern men var meget sundt og strømede uafsladelig med samme Kraft.

Den sidste Station, jeg standsede ved forat gjøre mig bekendt med Landet, var ved Kanfaksee, der ligger omtrent 5 Mile længere mod Nord og 8 Mile Syd for Chicago. Herfra kjørte jeg henved 2 Mile langsmed den nordre Flobbred ind i en By ved Navn Momence og herfra igjen en 3-4 Mile tværs over Prerien hen til Monee, en Station, som ligger henved 3 Mile fra Chicago. Helt Veien lige til Momence gif Kreaturen over en meget smuk, tør og folgende Preri, som naar ned til Bredden af Kanfaksee Floden, en klar og bred Strøm, som løber i et Kalkstensleie, hvis Bredder er skovgrøde og maleriske. Opdyrket Jord staar her fra henimod 6 Sp. til 9 Sp. pr. Maal.

Fra Momence til Monee var Prerien, som jeg kom igennem, af lignende Beskaaffenhed, tør, folgende og formuldet. Landet ligger høiere, og Vinterkulden er her strengere. En af Nybyggerne fortalte mig, at de i Regelen maatte fodre Kreaturerne i de 7 Maanedes af Aaret af Loden uagtet der ikke laa Sne ret længe, men Telen gif 18 Tommer ned i Jorden. For at sikre Vinterhveden mod Frost saar man den imellem de voksende Maisplanter, og naar Majsien høstes, lader man en temmelig høj Stub blive staaende, som da samler og holder paa Sneen, og denne beskytter nu den unge Hvede mod den skarpe Frost. Hveden pleier i Gjennemsnit at give lidt over 1½ Td. paa Maalet, Majsien 3 Tdr. og Havren over 2½ Td. pr. Maal. Men det sidste Aar var Havren fladet aldeles feil. Hvidklover og Blaagres viser sig allevegne imellem Prerigræsset, hvor dette er bleven edt ner af. Paa disse Jorder trives Kveget godt, og Prerihøet fra de høitliggende Strekninger, som laaes i August eller September, afgiver fortrinligt Foder baade for Heste og Kveg. Men om Sommeren har Hestene det ikke saa godt paa Prerien, da de plages meget af Hestfluer, som derimod ikke synes at have Magt til at stikke gennem Hornkvegets tykkere Hud.

Hentimod Aften naaede jeg Monee, og et Par Timer senere endte jeg min Rundreise i Chleago. En fjorteen Dages Tid derefter fik jeg paa min Tilbagereise fra Dore Mississippilæge til at prøve Paalideligheden af det først modtagne Indtryk af Landet, idet jeg nu gjen- nemreiste det baade i den gamle og tillige i en ganske ny Retning.

Efter nu at have vundet tilstrækkeligt Kjen- skab til at kunne danne mig en Mening om Il- linois vil jeg her nærmere betragte de Fordele, som dette Land frembyder for Nybyggere, som der ville nedsette sig;

Paa Originalkartet er de Landstrekninger, som Caird anbefaler Udvandrerene som de bedste at drive Jordbrug paa, for Tydeligheds Skyld farvede. Paa Kartaftrykket i dette Blads No. 23 lod dette sig ikke gjøre; men for at tydelig- gjøre sig de frugtbare Præstrekninger bedes Læ- seren med Blyant at trekke paa Kartet følgende Linie, indenfor hvilken største Delen af de anbe- falede Landstrekninger ligger.

Trek Linien fra den paaabegyndte Jern- bane Nordvest i Staten Minnesota over St. Paul til Portage City; derfra i Sydost over Chicago til Sydenben af Michigansoen; derfra i Syd til Cairo; derfra i Nordvest langs Mississippiflo- den til St. Louis; derfra i Vest langs Mis- souriflodens til Westport; derfra lige i Syd paa Redriver (Rodeffoden). Indenfor Linien ligger altsaa Dele af Staterne Minnesota, Nebraska, Kansas, Missouri, Indiana og Wisconsin samt hele Illinois og Iowa.

Jordbund og Klima.

Det Glendommelige ved Jordbunden i denne Stat er, at den for største Delen bestaar af Præ- rier, hvorfor jeg ogsaa henvendte min Opmerk- somhed ubelukkende paa disse. De udgjor mange Millioner Maal, er mere eller mindre bølge- dannede og i deres naturlige Tilstand bevoxede med Gæs, som er grønt og saftigt i Mai, Juni og Juli og om Efteraaret løber op i en Høide af tre til seks Fod.

Hvorledes Prærielandet oprindeligt er frem- kommet, behøve vi her ikke at undersøge. Det er tilstrækkeligt at vide, at vi her har en Jord- bund, som aabenbart er særdeles frugtbar af Naturen og i Aartusinder har baaret det ene Græsteppe efter det andet, og Aften heraf eller de forraadnede Dele har i al den lange Tid for hvert Aar bidraget til at forøge Jordmonnets naturlige Frugtbarhed. Saalænge tilbage i Ti- den som vi har nogen Kundskab om Landet, har det været Skik hos Indianerne at afbrende Præ- rigesfset om Høsten naar Frostens var begyndt; Jden udbredte sig da med vidunderlig Hurtig- hed, bedekkede uhyre Strekninger og opfyldte Luften med Røg. I Tidernes Løb maa der saa- ledes efterhaanden have dannet sig et Jordmon noget nær som et Afslag, og det er intet Under, om man kalder det Frugtbarhed undtømmelig. I Europa kjenner man frugtbare Strekninger

som den lombardiske Slette, der med Bestemt- hed vides at vere høstet i over 2000 Aar itref, og dog vil Ingen falde paa at kalde den Jord ud- puint. Her har vi en Egte, som af Naturen er ligesaa frugtbar og derhos uafslægt er bleven beriget med den forraadnede Plantemasse af hvert Aars Afgrøde, hvorved dens Frugt- barhed idelig er bleven forøget. Det behøver derfor ikke at forundre En naar der tales om tyve eller tredive Afgrøder af Mais, den ene efter den anden, tagne af samme Stykke Jord uden Gjødsel, og det Vøltinger, hvis større eller mindre Godhed alene afhænger af Beirligets Be- staaenbed.

Hvad Prærijordens Udseende angaar da be- staar den af fed, fortumuldet Jord med tilstrækkeligt Sand til at skorne den; Madsjorden er fra tolv Tommer indtil flere Fod dyb og hviler paa en fed men ikke stiv, gul Undergrund, under hvilken der i Almindelighed findes Blaaler. Hele dette afleirede Jordsmøn hviler atter paa Klippegrund, bestaaende af Kalksten og Sandsten og hørende til Kulfformationen.

Den kemiske Sammensætning har jeg ladet det kongelige engelske Agerdyrkningselskabs kemiske Konsulent, Professor Boelcker, undersøge for mig, idet jeg tilfillede ham fire Prover af Prærijord, som jeg havde medbragt fra forskjel- lige, spredte Punkter af de Jorder, som tilhører Jernbaneselskabet for Centralbanen i Illinois. Han har tilskrevet mig og sendt mig en fuldstæn- dig Analyse, som giver en videnskabelig Bekref- telse paa den høie Grad af Frugtbarhed, som Præris og Erfaring allerede har paapeget hos disse Jorder. Det merkelligste Punkt i Analysen forekommer mig at vere den meget betydelige Kvælstofmængde, som indeholdes i hver enkelt af Proverne og som er næsten det dobbelte af hvad de frugtbareste Jorder i England og Skotland indeholder. Tager man Gjennemsnittet af disse Prover og regner Madsjorden Dybde kun til 10 Tommer, saa vil et Maal paa disse Prærier indeholde en 1500 Pd. Kvælstof, og da en hver Afgrøde af Hvede, Halmen medregnet, indeholder omtrent 13 Pd. Kvælstof pr. Maal, saa besidder denne Jord et naturligt Forraad af Ammoniak, som er tilstrækkeligt for over hundrede Hvedeaar- linge. Jeg anfører Professor Boelckers egne Ord: "Det er denne betydelige Kvælstofmængde og Stofferne ligelige Fordeling som er Sær- kjendet for disse Jorder og stiller dem i et saa gunstigt Lys. Det er Jorder, hvorpaa jeg fore- stiller mig, man maatte kunne dyrke Hø til Fuld- kommenhed, om ellers Klimaet ivoigt er gun- stigt. Jeg har aldrig forhen analyseret Jorder, som indeholdt saameget Kvælstof, ei heller har jeg hørt kvælstofrigere Jorder end disse omtale."

Vøltinger.

Skjønt dette Jordsmøn er saa rigt paa Kvælstof synes det dog at vere for løst for Hvede; Dyrkningen heraf vil upaatviveligt vere en mis- lig Sag. Om Vinteren feier Vinden saa volds-omt hen over den aabne Præri, at der sjelden

ret. lunge ligger dyb Sne, og den unge Hvede har saaledes intet Dække mod Frostene. Undgaar den Frostene, er den let udsat for at odelægges ved de ibeltige Dmslag i Veiret om Foraaret, og er den heldig nok til at undgaa begge disse Farer, bliver den under tiden — som det var Tilfeldet sidste Aar — fordervet ved en altfor hurtig Væst om Sommeren, naar det er sterkt Grovveir og Jordbunden nesten er saa fed som Gjødsel. I en Sommer som den sidste tog Hveden paa Prærierne i Illinois Skade paa, selsomme Maade som Tilfeldet er i England, naar den har faaet formegen Guano og Sommeren er fugtig og hej. Den vokser for hurtigt, Saft-rørene i Straaet sprenges og Affene bliver slaffe. Professor Woelker anbefaler som Middel herimod Anvendelsen af Kalk, hvorpaa disse Jorder er forholdsvis fattige, og jeg tror, at dette Naab er godt. Jordsmonnet vilde derved blive fastere. Der er nok af Kalk i Landet, saa man har Hjelpemidlet ved Haanden, og det vil upaatvivelig blive anvendt naar Agerdyrkingen faar en rationellere Udvikling.

Vinterhveden er det verdifuldeste Korn men ogsaa det vanskeligste at dyrke, da den er udsat for Kulden hele Strengeden om Vinteren uden nogen Bessyttelse. Jo før den kan komme i Jorden efter den 1ste September, desto rimeligere er det, at den vil lykkes, og den lykkes i Regelen godt som første og anden Afgrøde paa nypløjet Prærijord, som er brudt i rette Tid. Fryser Hveden bort paa enkelte Steder om Vinteren, saa besaar man disse om Foraaret med Baarhvede, som sjelden slaar fejl. Der avles fra 1 til 2½ Td. pr. Maal, og 1¼ Td. regnes for en god Middelhost.

Mais bruges sedvanlig som tredje Aars Afgrøde, og naar Landmanden holder Jorden ren ved sluttig Brug af Hestehakken, kan han drive den med Mais Aar efter andet saalenge han vil. Mais er uden Spørgsmaal Hovedkornet for Landmanden paa Prærien og slaar aldrig fejl. Somme Aar giver Maisen mere end i andre, og man behøver kun at anvende den alleralmindeligste Omhu for at sikre sig en Host. Naar den faar god Behandling giver den ofte over 6 Tdr. pr. Maal, og i Midten af Landet regnes gode 3 Tdr. for en jevn Middelhost. En stor Fordel ved denne Avl er det, at man kan drive en betydelig Strekning dermed ved Hjælp af en Mand og et Par Dreng. To Mand og en Dreng med fire Heste kan drive en 400 Maal, og man har Eksempler paa, at en Mand med sine to Sønner har overkommet Dyrkning af 400 Maal med Mais og 200 Maal med Hvede. Det har ingen Hast med Indhøstningen. Man kan meje den naar som helst efter dens Modning, og den tager ingen Skade af at staa i mange Uger paa Roden eller i Ros. Skal den forteres paa Stedet af Kreaturerne, saa spreder man kun Høbene, og Kveget piller selv Kjernen ud. Maisen kan altid affettes, ialfald forvandet til Gødsel, og den anvendes i

betydelig Mengde i Brenderierne og Stivelsesfabrikkerne.

Havre giver ikke saa sikker en Host men dyrkes dog i betydelig Mengde i det nordlige Illinois og giver i Gjennemsnit 2½ Td. pr. Maal. Den er let i Sammenligning med god stoff Havre.

Byg betaler sig godt, naar det lykkes, thi der forbruges en Mengde deraf til Brygning af Øl, hvorefter der stadig bliver større Efterspørgsel overalt i Amerika. Jeg skulde tro, at Anvendelsen af Kalk vilde gøre Prærierne til bedre Bygmarker. Paa for Byg passende Jord avles i Gjennemsnit 2½ Td. pr. Maal.

Sorghum saccharatum eller kinesisk Sukkerør dyrkes i alle Landets Egne, hidtil dog kun som Forsøg og anvendes til Sukkerfabrikation. Bladene er et meget saftfuldt og nerende Foder naar de aftages inden Planten modnes. Det vokser ganske som Mais og dyrkes med Held paa de bedste Maismarker. Det maa ikke saaes i Nærheden af Ager med „Kostemais“, da Planterne blander Støv og begge udarter. Nogle omhyggeligt anstillede Forsøg har vist, at vundne Sukker af denne Plante har beløbet sig til 305 Pd. pr. Maal foruden 73 Potter Sukkerstrup, hvilket er omtrent to Trediedele af Sukkerørernes Udbytte i Louisiana. Det er bleven fyldestgørende bevist, at denne Plante vil kunne dyrkes af Hvide og trede i Stedet for Sukkerøret, hvis indredende Omstændigheder mulig skulde hemme dets Dyrkning ved Sorte i Slavestatene. Prærijorden er ogsaa fortrinlig skiftet til Dyrkingen af Runkelroer.

Potetesavl en er meget rig og indbringende i den nordlige Del af Landet. Der avles imellem 15 og 30 Tdr. pr. Maal, og Prisen er 3 Ort 8 ø til 6 Ort 16 ø pr. Td.

Prisen paa Jordprodukterne i Amerika er, som allerede vist, afhængig af Folkemængdens Forøgelse og Jordsmonnets Evne til at frembringe visse Slags Avlinger. Priserne paavirkes ogsaa betydeligt af Forbedringen i Transportmidlerne ved Jernbaner. For Jernbanernes Indførelse i Illinois var Transportomkostningerne saa store, at ingen Landmand med Fordel kunde dyrke noget Slags Korn, med mindre han boede i Nærheden af en stor By. Jernbaner gav dengang den fordelagtigste Afkastning og de største Pengemend i Landet har netop vundet deres Rigdom ved Kveghold. Jeg skal derfor nu med et Par Ord omtale de forskellige Slags Gæs og Foderurter, som avles i Illinois.

Det unge Prærigæs kommer op i Mai og holder sig grønt og friskt til August. Alle slags Kreaturer trives godt paa Gæsset i den Mellemtid. Naar godt vinterfodret Kveg i god Stand slippes paa Gæs, bliver det ordentligt fedt. Kjerne melker godt, og Merinosfaarene trives ypperlig paa det. Efter August løber Gæsset op og bliver temmelig haardt og svalt. Det bedste Kveg bør da helst settes paa „tamt“ Gæs, hvorimod alt Slags Ungkveg godt kan holdes paa Prærigæs indtil November. I Sep-

tember og Oktober pleier man at slaa saameget Prerigræs som behøves til Hø for Vintermåanederne. Dette Hø er meget billigt at bjerge. (Fortsattes.)

Judlandet.

Christiania, den 18de Juni. Generalpostdirektionen har indvilget, at Sager, bestemte til Udstilling ved et i Gøteborg i næste Maaaned afholdende Lænderugsstøde, kunne med Postvæsenets paa Kjøbenhavn farende Dampskib beføres fragtfrit herfra Landet til Gøteborg og tilbage, dog saaledes, at Transporten til og fra Dampskibet sker af Afsejnderne og Modtagerne eller for deres Regning.

— Morgenbladet for 21de d. M. siger: De Udelæggelser af Huse, Broer og andre Bygningsværker, hvorom man har modtaget Underretning, gaa allerede nu op til ikke ubetydelige Kapitaler, og dog ere disse stikkerlig at betragte som forsvindende Størrelser i Sammenligning med hvad der allerede er tillintetgjort af Jordens Afgrøde. Paa denne Kant af Landet kom Vaaren sent og Maaens arbeidet maatte ogsaa derfor udsættes over den sædvanlige Tid, dels af denne Grund og dels for at Jorden kunde blive tilstrækkelig tør efter Smeltningen af den Mængde Sne, som var falden i Vinter. Men den Regnmængde, som er falden her i de sidste 3 a 4 Uger, har gjort, at Jorden, idetmindste paa sydøstlige Steder, for hver Dag er bleven blødere og mere utilgængelig for Tilredning end den var før, og det har, selv i de nærmeste Omgivelser af Christiania, ikke været noget Skelndehed i Vaar at se hele Agerstykker af denne Grund staa under Vand, paa en Tid, da Kornet, under almindelige Tilstande, kunde have været et godt Kvart høit. Hertil kommer, at betydelige Strækninger af Algerland, ved Bredderne af Elve og Søer i lang Tid have staaet aldeles oversvømmede. Følgen af alt dette har været, at forhol. svig store Vidder enten aldeles ikke ere blevene tilsaade, eller ogsaa paa Grund af de her nævnte Naturhindringer behandlet paa en høit utilfredsstillende Maaede. Saaledes som Forholdene for Tiden nu ere synes Udbygterne for Aarsvæxten af Korn at være meget mislige. Græs væxten er derimod ualmindelig frodig, og i Omegnen af Christiania er Engen alt paa mange Steder færdig til Slaat; men i det vedholdende Regn er der naturligvis Ingen som kan tænke paa slikt. Det ligger i Sagens Natur, at man ikke kan forebygge de Udelæggelser, som kunne opstaa af at lavtliggende Ager eller Eng sættes under Vand, naar en Elv eller Sø gaar over sine Bredder; men de Ulemper og den Møte, som man iaar har haft med Tilredningen af sydøstlige Ager, kunne dog i en væsentlig Grad skjænes paa samme Tid som man kan gjøre langt flere Regning paa en god Høst, naar disse paa en hensigtsmæssig Maaede vare veitede med aabne eller lukkede Grøfter. Man kan i denne Tid paa flere Steder, Side om Side, se den for Enhver isinefaldende Forskjel, som der er paa en veitet og en ikke veitet Ager. Vi maa derfor indtrængende

tilraade enhver Landmand, som paa nogen Maaede kan tilveiebringe de fornødne Midler hertil, at foretage denne vigtige Grundforbedring med sin Ejsendom.

— Fra forskjellige Egne indløbe fremdeles Meddelelser om den Skade, som den uafsladelige Regn, i Forbindelse med Sneesmeltningen forarsaker ved Vandflom og Jordskred m. m., især fra Numedalsløgens, Tyriffjordens, Njøsens og Glommens Dalsfører.

Hougsund, den 16de Juni. Et gammelt Dødsprog siger gjerne, at man for St. Hanslid ei faar for meget Regn, men dette Dødsprog kan ei iaar siges at finde Anvendelse paa disse Kanter, da Dødsproget vist vilde være langt mere skærskommert for Landmanden nu. Ager og Eng staa især og frodig, men det daglige Regn sætter begge Dele i en vis Stagnation. Næsten alle Rugagre har maattet bukke sin Stamme og ligger for det meste klappede til Jorden, saa at man har maattet slaa den ned med Pjan for medens de endnu ere grønne at faa nogen Nytte deraf.

Kongsberg, den 15de Juni. De i den senere Tid saa meget omkrevne og anbefalede Damplozeapparater til Brug ved Kreaturfodringen synes endelig at ville finde Indgang ogsaa hos Landmandene paa disse Kanter. Gaardbruger Sebjørn Skjønne af Nore har nemlig anskaffet sig et saadant. Det er indrettet efter en af Apotheker Hartmann hersteds anvist Konstruktion, hvortil er solet en liden Hølsmaskine, Alt meget simpelt og letvindt og kun forbunden med en Udgift af 4 Spd. Gæren, der lod sit Apparat indrette isfor Høst, har fundet sig særdeles tilfreds med samme, især i den foderknappe Tid, da det, foruden at afgive kraftig Føde, er betydeligt hoesparende, hvorfor det af Sebjørn Skjønne givne Exempel fortjener at anbefales til Efterfølgelse.

Bergen, den 12te Juni. Veiret vedbliver fremdeles paa disse Kanter at være overordentlig gunstigt for Landmanden. Ager og Eng staa derfor saa frisk og grøn som vi vanskelig erindre at have seet den.

Thronhjelm, den 13de Juni. Uagtet Landmanden her omkring paa Grund af forrige Aars sene Indhøstning fik lidet høstpløjet og saaledes betyngtede at blive sent færdig med Vaaraamen, gik dog Alt i denne Vaar over Forventning. Den ringe Saemasse gik tidlig af, Tøllen gik hurtig op og man fik begynde i god Tid med Markarbeidet. Det milde Veir i Slutningen af Mai og Begyndelsen af denne Maaaned har fremdrebet Ager og Eng og skaffet Høst, hvor Fodertrangen var begyndt at blive pinlig, og i ingen Henseende synes denne Vaar at staa tilbage for de foregaaende. De sidste Dages høje Temperatur og Regn har bidraget til, at Engen har faaet et kraftigere Udseende, ligesom Ageren paa større Steder har faaet den nødvendige Tugtighed.

Udlandet.

Sverige. Den danske Konge har den 17de d. M. besøgt vor Konge i Malmø og er bleven modtaget med megen Jubel af den store fra flere Egne forsamlede Menneffemasse.

Sydtyskland. Den i f. N. omtalte Fyrstekonges har disse Dage været afholdt i Baden. Den overværedes af Keiser Napoleon, Kongerne af Sachsen, Hannover og Würtemberg, Prinds-Regenten af Preussen samt flere af de mindre Staters Souveræner. Keiser Napoleon og Kongen af Hannover havde indbudet sig selv. Man ved endnu ikke, hvad der er afhandlet. Keiser Napoleon er allerede kommet tilbage til Paris.

Italien. Opstanden i Calabrien synes nu at være begyndt. Ifølge en Turinerkorrespondance skal Garcia af Boerios Lidelseskæller, have skrevet sig i Epistlen for den og udstedt følgende Opraab: "Calabrerer! Befrielsesens Time er skaaet! Keiser Eder i Gud's og Italiens Navn! Afkryd det Nag, som Europa betragter som velfortjent, fordi det holder Eder for svage og feige. I feige? Nei, Neil de Mand der den 15de Mai kjempede ved min Side, ved Neapel og Argitola, ere ikke feige; i deres høimodige Hjertes findes endnu Fædrenes Tapperhed. Følger mig! Iler til Italiens Fane! Efter at have lidt elleve Aars Tortur og Galestraf vender jeg tilbage fra Banlysnningen med tappre italienske Brødre for at dele Fæter og Hæder med Eder!" Det bekræfter sig, at de neapolitaniske Krydsere have taget de to Transportfibe med 1000 Frivillige, og det synes næsten, som om disse have hørt til Obersterne Medicis og Cosenz's Expeditionskorps, der er landet ved Catanzaro i Calabrien; thi Korpset angives at have været 3000 Mand stærkt da det afgik fra Genua, og kun 2000 siges at være landede. Opbringelsen af Skibene fandt Sted ved Torisa, og Fangerne ere transporterede til Gaeta. Garibaldi har faaet to Gæster paa Sicilien, af hvilke den ene neppe er ham fjerkommen, nemlig Republikaneren Masfina og La Parrina, Presidenten for det nationale italienske Selskab. Om Garibaldi's Hensigter med Hensyn til Sicilien har man afvigende Beretninger, idet "Korresp. Havas" ifølge en Turinerdepesche vil vide at det sicilianiske Parlament skal sammenkaldes overensstemmende med Forordningerne af 1848 for at proklamere Bourbonnernes Afstøttelse og Foreningen med Sardinien, medens "Indep. Belge's" Genneseferkorrespondent faar paa, at Stemningen paa Sicilien ikke er for Tilslutningen til Sardinien, men for Opretholdelsen af Siciliens Autonomi, samt at Garibaldi ikke skal være ganske uvillig til at søle sig efter Sicilianernes Døstet, skønt han endnu sedse udsteder sine Proklamationer og Forordninger i Viktor Emanuels Navn.

— Fra Palermo meldes at Garibaldi skal være ivrig beskæftiget med at organisere Revolutionen. Til de Byer som have frigivet sig fra det neapolitaniske Herredømme er der sendt energiske Agenter for at overtage Ledelsen af de offentlige Anliggender

og en sicilianisk Armee dannes af Krigsministeren Desini. Under 2den Juni har Garibaldi udstedt en Forordning, hvorved følgende Belønninger tilskrives "Fædrelandets Soldater": 1) Enhver, der har kjæmpet for Fædrelandet, faar til Nr. og Et et Stykke Land af Kommunejorderne, som ifølge Loven skal fordeles blandt Borgerne i hver Kommune; 2) det omhandlede Stykke Land skal være af samme Størrelse som de, der tildeles fattige Familiefædre uden egen Jordlod, og Fordelingen skal ske ved Lodstrækning. I Tilfælde af at Kommunejorderne ere større end nødvendigt er til Indvaanernes Fornødenheder, erholde Soldaterne eller deres Arvinger dobbelt Løst; 3) Have Kommunerne ingen Jorder, tages de fornødne Stykker Land af Kronogoderne eller Stadsdomainerne."

Garibaldi mangler ikke Penge; thi foruden de i Finantsbygningen foresundne Summer, der vel angives meget forskjellig, men dog have været betydelige, strømmer der stadig rigelige Bidrag fra Italien, Frankrig og England. Nest kniber det med Tilførselen af Frivillige, thi de neapolitaniske Krydsere paa nu godt paa og skjøndt Opbringelsen af de 2 Transportfibe med 400 Frivillige og 5000 Grøværer endnu ikke er bleven bekræftet fra Turin og Genua er den dog heller ikke dementeret. Den sidste Transport der afgik fra Genua under Obersterne Medici og Cosenz, Garibaldi's gamle Baabensbrødre er landet i Calabrien som er i Begreb med at reise sig.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 4½ a 5 Spb.
Rug, 17 ½ a 12 ½ a 4 Spb.
Byg, 15 ½ a 17 ½ a 12 ½.
Havre 2 Spb. a 11 ½.

Udenlandst

Rug østersøst 4 Spb. 24 ½ a 4 Spb. 36 ½.
Rug dansk 19 ½ a 12 ½.
Byg 2radigt 18 ½ a 18 ½ a 6 ½.
Erter 4½ a 5 Spb.
Hvede 6½ a 6¾ Spb.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Kjobmb. 5½ Spb. pr. Ib.
Sild, stor Mid. 5 Spb. pr. Ib.
Sild, smaa do. 4 a 4½ Spb. pr. Ib.
Sild, stor Christ. 18 ½ pr. Ib.
Sild, smaa do. 12 a 13 ½ pr. Ib.
Storsel 4 ½ a 18 ½ pr. Bog.
Middelsel 3 ½ a 12 ½ pr. Bog.
Smaasel 3 ½ pr. Bog.
Rødskær 8 ½ pr. Bog.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.